

Rekomendacje Komisji ds. Kształcenia dotyczące przygotowywania wniosku o utworzenie studiów

Poniższy dokument powstał jako owoc wieloletnich doświadczeń komisji uniwersyteckich właściwych do spraw kształcenia na UMK. Jego treść jest rezultatem obserwacji najczęściej popełnianych błędów w procesie tworzenia wniosku o uruchomienie studiów, wykorzystania dobrych wzorców stosowanych na naszej uczelni i poza nią, a także doświadczeń płynących z wizytacji i wskazań PKA. Celem rekomendacji jest ograniczenie możliwości wystąpienia usterek w tworzonej dokumentacji, przyspieszenie prac nad wnioskiem na etapie jego opiniowania oraz podniesienie jakości kształcenia na studiach prowadzonych na UMK. Dokument może być również istotną pomocą dla osób odpowiedzialnych za modernizację istniejących programów studiów, zwłaszcza w zakresie właściwego opisu efektów uczenia się oraz metod i kryteriów oceniania stopnia ich osiągnięcia.

1. AKTY PRAWNE UCZELNI

Podstawowymi aktami prawnymi UMK, które należy brać pod uwagę przy przygotowywaniu wniosku o utworzenie studiów są:

- a) [Uchwała Nr 139 Senatu UMK z dnia 29 października 2019 r. w sprawie wytycznych dotyczących programów studiów na UMK w Toruniu](#)
- b) [Zarządzenie Nr 170 Rektora UMK z dnia 6 listopada 2019 r. w sprawie liczby godzin zajęć dydaktycznych na kierunkach studiów stacjonarnych](#)
- c) [Zarządzenie Nr 166 Rektora UMK z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie opisu przedmiotu w uniwersyteckim katalogu przedmiotów zamieszczonym w systemie USOS](#)

a także:

- d) [Zarządzenie Nr 241 Rektora UMK z dnia 6 listopada 2020 r. w sprawie szczegółowych zasad tworzenia i likwidacji studiów wyższych oraz specjalności \(terminy i wymagane opinie\)](#)
- e) [Zarządzenie Nr 14 Rektora UMK z dnia 7 lutego 2020 r. w sprawie wprowadzenia na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika modelu kształcenia nauczycieli na studiach wyższych](#) (w przypadku studiów przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela)

- f) [Zarządzenie Nr 12 Rektora UMK z dnia 7 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowego trybu organizacji na studiach stacjonarnych zajęć z języków obcych w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu](#)

2. WNIOSEK O UTWORZENIE STUDIÓW

- a) Wniosek o utworzenie studiów powinien być zaopiniowany przez rady wszystkich dyscyplin, do których przyporządkowany jest kierunek oraz rady dziekańskie wydziałów mających prowadzić studia.
- b) Należy zachować umiar w przyporządkowywaniu kierunku studiów do wielu dyscyplin. Jest to uzasadnione wówczas, gdy wskazane dyscypliny mają istotny wkład w budowę kierunkowych efektów uczenia się.
- c) W przypadku tworzenia studiów prowadzonych wspólnie w języku polskim lub obcym z inną uczelnią niezbędne jest przedłożenie umowy lub jej projektu określającej warunki wspólnego prowadzenia studiów.
- d) Należy wskazać potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, które mogą zostać zaspokojone poprzez utworzenie studiów oraz badania, jakie w tym zakresie zostały przeprowadzone (wskazane jest, by wydział posiadał udokumentowane opinie interesariuszy zewnętrznych).
- e) Należy wskazać, czy podobne studia są prowadzone w regionie.
- f) Należy oszacować koszty utworzenia studiów, wskazując m.in. jak wzrośnie obciążenie dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku (godziny ponadwymiarowe).
- g) W przypadku studiów o profilu ogólnoakademickim należy wykazać, że program studiów uwzględnia udział studentów w zajęciach przygotowujących do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności (por. [Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów](#)).
- h) Jeśli program studiów uwzględnia praktyki, należy zapewnić miejsca praktyk dla studentów poprzez odpowiednie porozumienia z pracodawcami. Nie wyklucza to indywidualnego znajdowania miejsc praktyk przez studentów.
- i) Ponieważ pewne ważne informacje powtarzają się w różnych miejscach wniosku, należy zadbać o staranność przygotowania dokumentacji i spójność różnych części ze sobą (np. o taką samą liczbę punktów ECTS i godzin zajęć w opisie programu studiów, w planie studiów i w sylabusach, o jednolitość zapisów dotyczących nazw

przedmiotów, efektów uczenia się, metod i kryteriów oceny realizacji efektów uczenia się w opisie programu studiów i w sylabusach).

3. EFEKTY UCZENIA SIĘ

Najważniejsze wskazania dotyczące efektów uczenia się zawarte są w par. 4 uchwały Senatu UMK wspomnianej w punkcie 1 a). Ponadto:

- a) Efekty uczenia się dla kierunku powinny być tak sformułowane, by odpowiadały odpowiedniemu poziomowi Polskiej Ramy Kwalifikacji.
- b) Efekty uczenia się dla kierunku powinny dość zwięźle i precyzyjnie pokazywać specyfikę kierunku. Zaleca się, by ich szczegółowość nie była tak duża, że dany efekt kierunkowy realizowany byłby przez tylko jedno zajęcia (wyjątek stanowią mogą np. lektoraty języka obcego).
- c) Efekty uczenia się dla grup zajęć (wyszczególnionych w programie studiów) oraz efekty uczenia się dla poszczególnych zajęć nie mogą być kopią efektów kierunkowych, a jedynie ich uszczegółowieniem i składowymi, które są mierzalne (zob. punkt 5 c).

4. PROGRAM I PLAN STUDIÓW

- a) Liczba godzin zajęć na tworzonym kierunku powinna być zgodna z zarządzeniem Rektora w sprawie liczby godzin zajęć dydaktycznych na kierunkach studiów stacjonarnych (por. zarządzenie wspomniane w punkcie 1 b)) lub zgodna ze standardem, jeżeli jest to kierunek regulowany.
- b) Projekt programu studiów powinien być zaopiniowany przez radę dyscypliny, do której przyporządkowany jest kierunek studiów, a także radę dziekańską oraz samorząd studencki wydziału prowadzącego kierunek. Jeżeli kierunek studiów jest przyporządkowany do dwóch dyscyplin, program studiów opiniują rady tych dyscyplin na wspólnym posiedzeniu. Jeżeli kierunek studiów jest przyporządkowany do więcej niż dwóch dyscyplin, program studiów opiniuje komisja złożona z przedstawicieli wskazanych przez rady tych dyscyplin (por. uchwała 1 a), par. 6). Jeżeli kierunek ma być prowadzony przez więcej niż jeden wydział, program studiów powinien być zaopiniowany przez rady dziekańskie i samorzady studenckie tych wydziałów.

- c) W przypadku tworzenia studiów prowadzonych w języku obcym program i plan studiów oraz sylabusy powinny być przedłożone w tym języku.
- d) Do liczby punktów ECTS uzyskiwanych przez studenta podczas studiów należy wliczać punkty wszystkich zajęć do wyboru.
- e) Zajęcia do wyboru powinny wypełniać co najmniej 30% punktów ECTS (chyba, że standard wskazuje inaczej – w przypadku kierunku regulowanego) wymaganych do ukończenia studiów (por. 1 a), par. 11). Przez „zajęcia do wyboru” należy rozumieć zajęcia, których wybór zależy faktycznie od samego studenta. W szczególności może to dotyczyć wyboru specjalności, jeżeli studia oferują przynajmniej dwie specjalności, zajęć ogólnouniwersyteckich, zajęć na innym kierunku studiów, zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub społecznych (na kierunkach przyporządkowanych do dyscyplin wchodzących w skład innych dziedzin, por. 1 a), par. 12), seminariów dyplomowych i pracowni, o ile zajęcia te rzeczywiście podlegają wyborowi.
- f) Obecność na zajęciach obowiązkowych, choć jest warunkiem zaliczenia zajęć, nie może być wykazywana jako metoda weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności czy kompetencji społecznych.
- g) Na studiach stacjonarnych należy zapewnić możliwość uzyskania przez studenta co najmniej 50% punktów ECTS, wymaganych do ukończenia studiów zgodnie z programem, w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia.
- h) Zawartość programu i planu studiów oraz sylabusów musi być spójna (wykazane efekty uczenia się w poszczególnych tabelach, liczba godzin zajęć, nakład pracy studenta, przyporządkowania efektów uczenia się do efektów wyższego rzędu (zajęciowych do kierunkowych) i do charakterystyk PRK, itd.).

5. SYLABUSY

- a) Liczba godzin konsultacji powinna być dobrze oszacowana i nie powinna być przesadnie duża w stosunku do liczby godzin danych zajęć.
- b) Należy unikać nadmiernego rozrostu godzin pracy własnej studenta w stosunku do liczby godzin zajęć.
- c) Wszystkie efekty uczenia się opisane w sylabusie muszą podlegać weryfikacji. Dlatego powinny być: zrozumiałe, realne (osiągalne), istotne dla absolwenta, mierzalne, wyrażone „czasownikami” (przy definiowaniu efektów uczenia się dla zajęć (tzn. w sylabusach) należy używać czasowników akcji, należy unikać

niejednoznacznych czasowników takich jak: rozumie, wie, jest świadom, dla jednego efektu zaleca się stosować jeden czasownik oraz w danym efekcie zaleca się określać minimalny poziom wymagań). Ponadto należy wszystkim efektom przypisać odpowiednie metody weryfikacji i kryteria, pozwalające ocenić próg osiągnięcia danego efektu i stopień realizacji tego efektu. Kryteria oceny mogą być podane w formie punktowej, procentowej lub opisowej.

- d) Metody dydaktyczne powinny być właściwie dobrane do realizacji i osiągania efektów uczenia się.
- e) Należy dobrze przemyśleć dobór metod weryfikacji określonych efektów we wszystkich zakresach: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Metody te powinny być tak dobrane, by umożliwić sprawdzenie i ocenę przygotowania do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności (dla profilu ogólnoakademickiego). Opracowanie dotyczące proponowanych metod można znaleźć na stronie internetowej Działu Kształcenia.
- f) Efekty uczenia się należy określić dla każdej formy zajęć w ramach przedmiotu (zob. cz. B sylabusu) i dla każdej z tych form należy wskazać odpowiednie metody weryfikacji podanych efektów.
- g) Zaleca się podawanie jak najbardziej współczesnej literatury. W przypadku studiów obcojęzycznych dopuszczalna jest jedynie literatura obcojęzyczna (wg PKA powinna być łatwo dostępna dla studenta, np. w Bibliotece Uczelnianej, Bibliotece Wydziału).
- h) Nie należy podawać netografii jako jedyne źródła literatury.
- i) Zaleca się dostosowanie ilości wymaganej literatury do zakładanego nakładu pracy studenta związanej z danymi zajęciami. Należy dobrze przemyśleć, które pozycje literatury wskazać jako obowiązkowe, a jakie jako uzupełniające.
- j) W przypadku dużej ilości literatury rekomenduje się podanie rozdziałów/stron, z którymi student musi się zapoznać.
- k) Konieczna jest transparentność metod służących ostatecznej walidacji dla konkretnego efektu uczenia się.
- l) W sylabusach wszystkie rubryki powinny być wypełnione, również sformułowaniami „nie dotyczy”, „podobnie jak...” itp.
- m) Sylabusy zajęć prowadzonych w języku angielskim muszą być wypełnione w całości w wersji angielskiej (formularz dostępny na stronie Działu Kształcenia-<https://www.umk.pl/pracownicy/ksztalcenie/dokumentowanie/sylabusy/>).

- n) W przypadku planowanego wykorzystania techniki i narzędzi edukacyjnych kształcenia na odległość należy właściwie zapisać to w sylabusie (mając na względzie liczbę godzin, liczbę punktów ECTS, właściwie dobrane metody dydaktyczne i metody weryfikacji efektów uczenia się osiągniętych w danym procesie kształcenia).

6. REKRUTACJA

- a) Należy bardzo precyzyjnie opisać warunki rekrutacji oraz kompetencje wymagane od kandydata ubiegającego się o przyjęcie na studia, przewidując różne sytuacje, gdyż nie można zmieniać zasad rekrutacji podczas procesu rekrutacyjnego (np. wprowadzając inny przydział miejsc, nowe kryteria wyboru czy oceny kandydatów).
- b) W przypadku kandydatów spoza Polski – należy jasno zdefiniować kryteria rekrutacyjne, mając na względzie świadectwa maturalne z różnymi skalami ocen.
- c) Warunki rekrutacji muszą zapewniać bezstronność i równe szanse w podjęciu studiów.

7. INFORMACJE O KOMPETENCJACH I DOŚWIADCZENIU NAUCZYCIELA AKADEMICKIEGO (załącznik 9a do wniosku)

- a) W „opisie kompetencji” należy podać m.in. uzyskane stopnie naukowe wraz z podaniem dyscypliny i roku uzyskania, a także inne formy doksztalcania się (np. studia podyplomowe, kursy doksztalcające), mające związek z wnioskowanym kierunkiem studiów.
- b) W punkcie „Informacje o dorobku dydaktycznym, naukowym lub artystycznym” należy podać zwięzły opis zawierający informacje m.in. o: prowadzonych zajęciach (nazwa przedmiotu, kierunek studiów), opiece nad pracami dyplomowymi, promotorstwie w przewodach doktorskich, kierowaniu grantami, udziale w znaczących gremiach naukowych i komitetach redakcyjnych czasopism w dyscyplinach związanych z kierunkiem studiów, działaniach popularyzatorskich na rzecz nauki, itp.
- c) „Wykaz publikacji – dorobku naukowego” (w dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów) powinien zawierać pozycje z ostatnich pięciu lat. Można wykazać również pewne publikacje starsze, które mają kluczowe znaczenie dla kierunku studiów (np. podręczniki akademickie mające być użyte w procesie kształcenia).

- d) „Opis doświadczenia w zakresie programu studiów” powinien zawierać dodatkowe informacje dotyczące, na przykład: innych zajęć dydaktycznych (na i poza UMK), nie wymienionych wcześniej, zajęć terenowych, uczestnictwa w komisjach ds. programów studiów lub jakości kształcenia związanych z wnioskowanym kierunkiem lub pokrewnymi, przedmiotów o tematyce związanej z kierunkiem studiów prowadzonych w uczelniach zagranicznych, itp.

W przypadku wątpliwości, dodatkowych informacji udzieli [Dział Kształcenia](#). Na stronie internetowej Działu znajdują się kontakty do osób odpowiedzialnych za administracyjną obsługę tworzenia studiów przez odpowiednie wydziały.